29/05/2021

Επιμνημόσυνη Δέηση για τον Ρουμάνο Ήρωα ηγεμόνα

Πατριαρχεία / Πατριαρχείο Ρουμανίας

Με αφορμή τη συμπλήρωση των 200 ετών από το θάνατο του Ρουμάνου Ηγεμόνα Τούντορ Βλαντιμιρέσκου οι Ρουμάνοι τίμησαν τη μνήμη του τελώντας επιμνημόσυνη Δέηση και κατάθεση στεφάνων στο σημείο που βρίσκεται το άγαλμά του στο Βουκουρέστι.

Το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης της Ρουμανίας τίμησαν τον Ρουμάνο ηγεμόνα με στρατιωτικό άγημα και κατάθεση στεφάνων ενώ η Βουλή των Αντιπροσώπων της Ρουμανίας κήρυξε το 2021 ως έτος “Τούντορ Βλαντιμιρέσκου” ενώ με το ίδιο ψήφισμα ο Ηγεμόνας χαρακτηρίζεται ως ήρωας του Ρουμανικού έθνους.

Τούντορ Βλαντιμιρέσκου

Ο Τούντορ γεννήθηκε στο Βλαντιμίρι, στο νομό Γκόρι (στην περιοχή της Ολτενίας (Δυτική Βλαχία)) σε οικογένεια έποικων αγροτών (mazili). Το έτος γέννησής του συνήθως θεωρείται το 1780, αλλά αυτό αμφισβητείται ακόμη. Σε ηλικία 12 ετών στάλθηκε στην Κραϊόβα, στην υπηρεσία του βογιάρου Ιοάν Γκλογκοβεάνου, όπου αργότερα έμαθε ρητορική, γραμματική και ελληνικά. Έγινε διαχειριστής της περιουσίας του βογιάρου και το 1806 ονομάστηκε vătaf (αρχηγός των τοπικών πολιτοφυλακών) στο Κλοσάνι. Η εμπειρία του Τούντορ ως υπάλληλου τον εξοικείωσε με τα έθιμα, τις συνήθειες και τους στόχους των γαιοκτημόνων. Αυτή η επίγνωση τον βοήθησε να πορεύεται στη λεπτή γραμμή ανάμεσα στα συγκρουόμενα συμφέροντα των βογιάρων και των αγροτών τους πρώτους μήνες της εξέγερσης ενάντια στους Φαναριώτες. Ενώ ήταν ηγέτης ενός κυρίως αγροτικού κινήματος, ο Τούντορ έκανε ότι μπορούσε για να μην ανταγωνιστεί την ελίτ, τιμωρώντας οποιαδήποτε καταστροφή ιδιοκτησίας.

Ο Τούντορ ενεγράφη στο Ρωσικό στρατό και έλαβε μέρος στο Ρωσοτουρκικό Πόλεμο, 1806-1812. Ετσι του απονεμήθηκε ο 3ος βαθμός του Τάγματος του Αγίου Βλαδίμηρου (από το παράσημο αυτό πήρε και το επώνυμο του) και του δόθηκε ρωσική προστασία και ασυλία από δίωξη σύμφωνα τόσο με τη Βλαχική όσο και την Οθωμανική νομοθεσία. Αυτό συνέβαλε στις αποφάσεις του καθ ‘όλη τη διάρκεια της εξέγερσης, παράλληλα με την πεποίθησή του ότι η Ρωσία υποστήριζε τις ενέργειές του. Μετά τον πόλεμο ο επέστρεψε στην Ολτενία. Ταξίδεψε για λίγο στηΒιέννη το 1814, για να παραστεί σε μια αγωγή, σχετική ε την περιουσία της συζύγου του Γκλογκοβεάνου. Το ταξίδι συνέπεσε με το Συνέδριο της ΒιέννηςΚογκρέσο της Ειρήνης και πιστεύεται ότι ο Βλαντιμιρέσκου παρακολούθησε τιες εργασίες του.

Επιστρέφοντας στη χώρα το 1815 ο Τούντορ πληροφορήθηκε ότι η οθωμανική φρουρά του Άντα Καλέ, που περιόδευε στο Μεχέντιτσι και στο Γκόρι, είχε επίσης

καταστρέψει το σπίτι του στο Τσερνέτι.

Από το 1812 ως το 1821 ο Βλαντιμίρεσκου δημιούργησε σταδιακά μια βάση οπαδών του. Οι Πανδούροι (πολιτοφυλακή) σέβονταν τις στρατιωτικές ικανότητές του και πολλές πηγές επισημαίνουν το χαρισματικό του χαρακτήρα και τις εξαιρετικές διαπραγματευτικές ικανότητές του. Ηταν επίσης εξοικειωμένος με τα αποτελέσματα της Πρώτης και της Δεύτερης Σερβικής Εξέγερσης.

Εξέγερση

Ο θάνατος του Πρίγκιπα Αλέξανδρου Σούτσου τον Ιανουάριο του 1821 οδήγησε στη δημιουργία μιας προσωρινής Comitet de Ocârmuire (“Κυβερνητικής Επιτροπής”), τριών αντιβασιλέων – όλων τους μελών των πιο αντιπροσωπευτικών γηγενών οικογενειών βογιάρων, με επιφανέστερο τον Καϊμακάμη Γκριγκόρε Μπρινκοβεάνου. Η Comitet, αφού κινητοποιήθηκε κατά των ανταγωνισμών και αρνήθηκε την εύνοια των Φαναριωτών ηγεμόνων, αποφάσισε γρήγορα να χρησιμοποιήσει το λαϊκό αίσθημα στη Βλαχία εναντίον των βογιάρων και των Φαναριωτών (και ιδιαίτερα στην Ολτενία), ενεργώντας πριν ο νεοδιορισμένος Σκαρλάτος Καλλιμάχης μπορέσει να διεκδικήσει το θρόνο του. Ετσι επετεύχθη συμφωνία μεταξύ αυτής και των Πανδούρων στις 15 του μηνός : στον Πανδούρο Δημήτριο Μακεντόνσκι απονεμήθηκε η θέση του υπασπιστή του Τούντορ.

Την ίδια μέρα ο Βλαντιμιρέσκου έστειλε επιστολή στην Οθωμανική Αυλή του Μαχμούτ Β΄, δηλώνοντας ότι στόχος του δεν ήταν η απόρριψη της οθωμανικής κυριαρχίας, αλλά εκείνης του καθεστώτος των Φαναριώτων και δείχνοντας την

προθυμία του για διατήρηση των παραδοσιακών θεσμών. Οι δηλώσεις αυτές αποσκοπούσαν στο να κερδίσειο Τούντορ χρόνο, προλαμβάνοντας την οθωμανική αντίδραση, καθώς ήταν ήδη σε διαπραγματεύσεις με την Ελληνική αντιοθωμανική επαναστατική οργάνωση Φιλική Εταιρεία (έχοντας μάλλον έρθει σε επαφή μαζί της από το 1819 περίπου). Δημιούργησαν μαζί ένα σχέδιο για εξέγερση, με τους δύο εκπροσώπους της Εταιρείας (Γεωργάκη Ολύμπιο και Ιωάννη Φαρμάκη) να διαβεβαιώνουν τους Βλάχους για τη ρωσική υποστήριξη στην κοινή υπόθεση. Είναι προφανές ότι ο Τούντορ δεν ήταν ο ίδιος μέλος της Εταιρείας: η άκαμπτη διοικητική δομή της Αδελφότητας θα απέκλειε την ανάγκη οιωνδήποτε διαπραγματεύσεων.

Μετά την οχύρωση των μοναστηριών στην Ολτενία (Τισμάνα και Στρεχάγια), που θα τον εξυπηρετούσαν σε περίπτωση οθωμανικής επέμβασης, ο Τούντορ ταξίδεψε στο Πάντες, όπου εξέδωσε την πρώτη του διακήρυξη (23 Ιανουαρίου). Περιείχε αναφορές στις αρχές του Διαφωτισμού (συγκεκριμένα το δικαίωμα αντίστασης στην καταπίεση) αλλά ήταν και μια σχεδόν χιλιεστική έκκληση προς τους αγρότες, με την υπόσχεση μιας «άνοιξης» που θα ακολουθούσε «το χειμώνα».

Το Φεβρουάριο τα αιτήματα εξειδικεύτηκαν περισσότερο. Περιλάμβαναν: την εξάλειψη των εξαγορασμένων αξιωμάτων στη διοίκηση, με την εισαγωγή της αξιοκρατίας, την κατάργηση ορισμένων φόρων και φορολογικών κριτηρίων, τη μείωση του κύριου φόρου, την ίδρυση Βλαχικού Στρατού και την κατάργηση των

εσωτερικών τελωνειακών δασμών. Μαζί με αυτά ο Τούντορ ζήτησε την εξορία μερικών Φαναριώτικων οικογενειών και την απαγόρευση στους μελλοντικούς πρίγκιπες να διατηρούν ένα δίκτυο, που θα ανταγωνιζόταν με τους τοπικούς βογιάρους για τα αξιώματα. Οι εκκλήσεις των βογιάρων στο Διβάνι να σταματήσει ο Τούντορ τέτοιες ενέργειες (εκφρασμένες από τον απεσταλμένο Νικολάε Βιτσιρέσκου) αντιμετωπίστηκαν με δριμύτατη άρνηση.

Ο στρατός, που αυξανόταν σε αριθμό καθώς προέλαυνε, κατέλαβε το Βουκουρέστι στις 21 Μαρτίου – εδώ ο Τούντορ εξέδωσε άλλη μια σημαντική διακήρυξη, που εξέφραζε και πάλι τη δέσμευσή του για ειρήνη με τους Οθωμανούς. Προηγουμένως η Φιλική Εταιρεία υπό τον Αλέξανδρο Υψηλάντη είχε εμφανιστεί στη Μολδαβία, διακηρύσσοντας την απελευθέρωση από την οθωμανική κυριαρχία, που στηριζόταν στον τότε Πρίγκιπα της Μολδαβίας Μιχαήλ Σούτσο (βλ. Ελληνική Επανάσταση του 1821). Ωστόσο αυτό συνέπεσε με την αντίδραση της Ρωσίας κατά της ελληνικής εξέγερσης, με τη συμμετοχή του ρωσικού στρατού στη Μολδαβία και την επιβολή

των πολιτικών της Ιεράς Συμμαχίας. Ο στρατός του Υψηλάντη κατευθύνθηκε προς τα νότια, φτάνοντας στο Βουκουρέστι που είχαν καταλάβει οι Πανδούροι.

Στο μεταξύ οι ενέργειες του Τούντορ είχαν διαρρήξει τη συμμαχία του με τους τοπικούς βογιάρους. Είχε αρχίσει να φοράει το καλπάκι (ψηλό, κυλινδρικό, μαύρο δερμάτινο καπέλο, χαρακτηριστικό της Οθωμανικής ενδυμασίας) που προοριζόταν για τον Πρίγκηπα και απαιτούσε να τον προσφωνούν Domn («Κύριο», «Πρίγκιπα», π. Domnitor), απομακρυνόμενος από την υπακοή του στην υπόθεση των γαιοκτημόνων.

Η συνάντηση μεταξύ Υψηλάντη και Τούντορ έφερε ένα νέο συμβιβασμό. Ο Τούτορ θεωρούσε τον εαυτό του αποδεσμευμένο από τις διατάξεις της συμφωνίας του Ιανουαρίου, καθώς η Ρωσία ήταν τώρα εχθρός της Εταιρείας. Ο Υψηλάντης προσπάθησε να τον πείσει ότι η ρωσική υποστήριξη ήταν ακόμα δυνατή. Η χώρα χωρίστηκε σε μια Ελληνική διοίκηση και μια Βλαχική, με τον Τούντορ να δηλώνει ουδέτερος απέναντι σε μεγάλες οθωμανικές στρατιές που προετοιμάζονταν να διασχίσουν το βόρειο τμήμα του Δούναβη. Οι οθωμανικές ενέργειες είχαν προκληθεί από τη ρωσική απειλή παρέμβασης στη Βλαχία.

Όταν τα τουρκικά στρατεύματα μπήκαν στη Βλαχία, ο Βλαντιμιρέσκου ήρθε σε επαφή με τους Τούρκους που του ζήτησαν απτά δείγματα της νομιμοφροσύνης του, τα κεφάλια του Υψηλάντη και του Γεωργάκη Ολύμπιου ή την απομόνωση τους στη Βλαχία. Στη δεύτερη περίπτωση έπρεπε να αποκλειστεί η υποχώρηση του Υψηλάντη και ο Βλαντιμιρέσκου με το σώμα του πήγε για τον σκοπό αυτό στο Πιτέστι. Ο Ολύμπιος τον κάλεσε τότε να συναντηθούν και τελικά τον μετέπεισε. Επειδή όμως πολλές δολοφονίες οπλαρχηγών παρέμειναν ανεξήγητες και είχαν προκαλέσει μεγάλη αγανάκτηση, πολλοί θεώρησαν ότι ήταν έργο του Βλαντιμιρέσκου. Οι υποψίες αυτές και οι επαφές του με τους Τούρκους ανάγκασαν τους υπαρχηγούς του Μακεδόνσκη και Χατζή Πρόδα να αποφασίσουν σε συμβούλιο να γράψουν στον Ολύμπιο.

Ο στρατός του Τούντορ υποχώρησε προς την Ολτένια το Μάιο, καθώς οι Οθωμανοί κατέλαβαν το Βουκουρέστι χωρίς να συναντήσουν αντίσταση. Ο Τούντορ δεν ήταν πλέον σε θέση να διατηρήσει την πειθαρχία και τη συνοχή των δικών του στρατιωτών, μερικοί από τους οποίους είχαν καταφύγει στη ληστεία. Σε μια προσπάθεια διασφάλισης πειθαρχίας επέβαλε τον απαγχονισμό όσων κρίθηκαν ένοχοι. Στο μεταξύ τα μέλη της Εταιρείας, υπό την ηγεσία του Αλεξάνδρου Υψηλάντη, ανέπτυξαν ένα σχέδιο για να απομακρύνουν τον Τούντορ. Ο Ολύμπιος με λίγους δικούς του ιππείς και πεζούς έφτασε στο στρατόπεδο το Μάιο του 1821 όπου ρώτησε τους συνεργάτες του αν θέλουν τέτοιον αρχηγό. Οι περισσότεροι φώναξαν πως δεν τον θέλουν. Ο Βλαντιμιρέσκου ζήτησε τότε να οδηγηθεί στον

Υψηλάντη στον οποίον και απολογήθηκε, επιρρίπτοντας τις ευθύνες του σε άλλους. Ο Υψηλάντης τον παρέδωσε στους Καραβία, Ορφανό και Καραβελλόπουλο στις 21 Μαΐου. Τη νύχτα της 27ης προς την 28η Μαΐου, μετά από κατηγορίες για συνεργασία με τους Οθωμανούς εναντίον της Εταιρείας, βασανίστηκε και εκτελέσθηκε από την Εταιρεία στο Τιργκόβιστε και το ακρωτηριασμένο σώμα του ρίχτηκε σε ένα βόθρο.

Αυτή είναι η παλαιότερη εκδοχή για την στάση του Βλαντιμιρέσκου. Σήμερα οι Μολδαβοί και οι Ρουμάνοι τον θεωρούν εθνικό τους ήρωα. Νεότερες έρευνες απέδειξαν ότι τα τεκμήρια που έφτασαν στα χέρια του Υψηλάντη ήταν πλαστά, προϊόν συκοφαντικών επιδιώξεων των αυστριακών αρχών. Δεν υπάρχει άλλωστε αμφιβολία ότι η αυστριακή κυβέρνηση προσπαθούσε να διαλύσει τον επαναστατικό στρατό με κάθε μέσο. Μετά τη δολοφονία του Βλαντιμιρέσκου ένα μέρος του στρατιωτικού σώματος ενώθηκε με τους άνδρες του Υψηλάντη και του Ολύμπιου, ενώ οι άλλοι άνδρες του σώματος σκόρπισαν.

Κληρονομιά

Η εξέγερση του Τούντορ είχε ως αποτέλεσμα η Βλαχία να παραμείνει υπό στρατιωτική κατοχή. Αν και η κατάσταση σταθεροποιήθηκε τον Αύγουστο, τα οθωμανικά στρατεύματα παρέμειναν εκεί μέχρι το 1826. Ωστόσο, καθώς δεν μπορούσαν πλέον να εμπιστεύονται τη διοίκηση των Φαναριωτών ενόψει της

διείσδυσης του ελληνικού εθνικισμού (ο ίδιος ο Υψηλάντης προερχόταν από Φαναριώτικη οικογένεια – βλέπε τον Αλέξανδρο Υψηλάντη, παππού του, και τον Κωνσταντίνο Υψηλάντη, πατέρας του), οι Οθωμανοί επέστρεψαν τα δύο πριγκιπάτα στη διοίκηση των ντόπιων (το 1822): του Γρηγόριο Δ΄ Γκίκα στη Βλαχία και του Ιωάννη Στούρτζα στη Μολδαβία. Οι αλλαγές αυτές επικυρώθηκαν με τη Συνθήκη της Αδριανούπολης και τη ρωσική κατοχή (στο τέλος του Ρωσοτουρκικού Πολέμου).

Αν και το εύρος του κινήματος του απευθύνθηκε σε γενιές ρουμάνων και μολδαβών εθνικιστών, η πιο ευνοϊκή μεταχείριση του Τούντορ Βλαντιμιρέσκου ήρθε με την επίσημη ιδεολογία της Λαϊκής Δημοκρατίας της Ρουμανίας (της πρώτης περιόδου της Κομμουνιστικής Ρουμανίας, που διήρκεσε από το 1948 έως το 1965). Θεωρήθηκε προοδευτικός και συνέβαλε επίσης το ότι θεωρούσε τον εαυτό του σύμμαχο της Ρωσίας – σχεδόν ως πρόδρομος της Σοβιετικής συμμαχίας. Η ρουμανική ταινία Τούντορ (1962) διηγείται τη ζωή του από την επιστροφή στην πατρίδα το 1812 μέχρι το θάνατό του. Ο Τούντορ, που απεικονίζεται από τον Emanoil Petruţ, πέφτει από το άλογό του αφού πυροβολήθηκε στην πλάτη, ισχυριζόμενος ότι επέστρεψε “σαν το χορτάρι της άνοιξης”. Μία μεραρχία που έφερε το όνομά του (Divizia Tudor Vladimirescu) σχηματίστηκε από τον Κόκκινο Στρατό από Ρουμάνους αιχμαλώτους πολέμου που είχαν αγωνιστεί στο Ανατολικό Μέτωπο. Κλήθηκαν να πολεμήσουν το γερμανόφιλο ναζιστικό καθεστώς του Ιον Αντονέσκου και απορροφήθηκαν στο ρουμανικό στρατό μετά το 1944.

με πληροφορίες από το wikipedia.org